

ինչպիսիք է մարիդոնի դը Բուլոն: Այնպիսի դերը տ. Ալեքսանդրեան կենդանի կերպով կատարեց և քանի կատարելագույն իր դերումն էր: Պ. Մամիկոնեան Կերպրէի մեծ դերում արեւել էր ինչ որ կարող էր, և եթէ նրա դերակատարութեան մէջ մի երկու անհարթութիւններ կային, այդ պէտք է վերագրել ոչ թէ այն բանին, որ նա դերը չէր հասկանում, այլ միայն իր սեփական արտաքին արտայայտութիւններին և ձևերին: Պ. Մէլիք-Աղամեան, որքան նկատեցինք, ուրիշ կերպ էր հասկացել դը Բուլոնի փոքրիկ բայց խորհրդաւոր դերը, այդ պատճառով դը Բուլոնի բեմի վրա մեծ մասամբ աննկատելի էր մնում, իսկ պ. Մանդրինեան՝ որը միշտ իր խաղով կարողանում էր գուարանել հասարակութեանը, մի փոքր չափազանցում էր՝ ֆրանսիացի բուրժուա Մուլինէի տիպը թիֆլիսի հաստատիւր վաճառականի տիպը վերածելով. տիկին Քալանթարեան և պ. պ. Ալեքսանդրեան, Տիգրանեան և Տէր-Գաւթեան նպատակներ խաղի ամբողջութեանը, թէև ի հարկէ, Ժորժ Օնէի այդ պիւէսայում սիրողների խումբը չէր պահպանել Փրանսիական կենդանի և արեստոկրատ շրջաններին յատուկ զեւրաթեքութիւնը, վառվառն բընաւորութիւնը և կենդանութիւնը, և ի հարկէ, այն պատճառով, որ այդ կենսաբան անձանքը է մեզ:

Թատրոնը կատարելագույն լի էր, ինչպէս սովորաբար լինում է սիրողների ներկայացման ժամանակ: Հայտը թատրոնը թիֆլիսում այդպէս է դարձել, — սիրողների ներկայացման ժամանակ կատարելագույն լի, իսկ զեւրաթեքների ներկայացման ժամանակ կատարելագույն դատարի Գոնէ սիրողները շատ շատ այդպիսի ներկայացումներ կազմէին, դուք էլ դա կը նպաստէր թիֆլիսում ազգային համար բնական ոյժեր ստեղծելու գործին:

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՂԸ

Մայիսի 14-ին կայացաւ կովկասեան Գիւղատնտեսական ընկերութեան տարեկան ընդհանուր ժողովը, Արաստանի եկողարի նախագահութեամբ և ներկայութեամբ ընկերութեան անդամների, բարձրաստիճան անձինքների և կողմնակի հանդիսականների, որոնց թում կային և ընդոյ սեռի ներկայացուցիչները:

Ժողովը սկսեց ընկերութեան անցած թւի գործունէութեան ընդհանուր գեկուցմամբ, որը կարգաց ընկերութեան քարտուղարը, բացատրելով ընկերութեան բուն ընթացքը, կատարած գործերը և ունեցած արդուքները:

Ընկերութեան գործողութեան ընդհանուր յայտարարից երեսը, որ ընկերութիւնը, ինչպէս և նրա կուլուրը պահանջում է, ամենայն միջոց գործ է դրել երկրի արդիւնաբերութիւնը առաջ տանելու գիտութեան տուած նորահնար ճիշդ հիմունքների վրա, և հէնց այդ նպատակով հիմնել է այդգործական դպրոցներ, շերամագահական կայարաններ և այլն, և զխաւոր լնդիները, որ եղել են ընկերութեան խորհրդածութեան նիւթը, կազմել են խաղողի, շերամագահութեան և մասամբ ծխախոտի արդիւնաբերութեան կատարելագործման և բարելւման հարցերը, որոնց մէջ արմատացած հիւանդութիւնները զննելու և հարկաւոր դարմանն անելու համար ընկերութիւնը շատ անգամ ուղարկել է Կախէթի, Ղուխու, Քուլթայիսի, Գանձակի, Շուշու և երբեմն Արդուինի ու Ղլարի կողմերը մասնագէտների տեղն ու տեղը այդ ցուանը զննելու և բժշկելու, որ և մեծ մասամբ պատկերացան արդուքները: Յիշելեցաւ նոյնպէս և ընկերութեան հիմնած այդգործական դպրոցների և նրանց տուած օգտի մասին, որոնցից պարզ յայտնվեցաւ, որ բերքը հարկաւոր կերպով մշակելով, անհրաժեշտ նախագգուչութիւնները ձեռք առնելով, շնորհիւ նաև մեր երկրի կլիմայական բարեյայտը հանդամանքների, շերամի և խաղողի հիւանդութիւնները կարող են եթէ ոչ բողբոլիկն ջնջվել, գոնէ մեծ վնասներից զերծ լինել:

Յիշվեցաւ նաև, որ ընկերութեան խորհրդակցութեան առարկաներից մէկն էլ, մի քանի տարիների ընթացքում, եղել է և կովկասեան ցուցահանդիսի կազմելը, որը, շնորհիւ անգլիացութեան երկրի կառավարչակազմի և արքունական կալուածների կառավարչի, վերջապէս արդուքեացա իրագործել այս տարի սեպտեմբերին բանաւոր, որի ծախսերի համար ֆինանսների մինիս-

տրութիւնը յատկացրել է 10.000 ռուբլի, իսկ թիֆլիսի քաղաքային դուման 15.000 ռուբլի, միայն վերջինս ցուցահանդիսի եկամուտից յետ ստանալու պայմանով:

Ընկերութեան յայտարարում յայտնվեցաւ նաև, որ ընկերութիւնը ի նկատի ունենալով զինու մեծ ծաւալուն կովկասում, ուշադրութեան է արեւել զինին կեղծելու հարցը և այդ բանը յանձնել էր ընկերութեան անգամ պ. Ստրուվին, որը իր արած փորձերից յետոյ ընկերութեան ժողովներից մէկում կարգացած գեկուցմամբ յայտնել է, որ թէև, արդարև, մեր գինեվաճառները գինու հետ խառնում են սպիրտային կողմնակի խառնուրդներ, սակայն դրանք անհրաժեշտ պայման են կազմում զինին պահպանելու համար, ուստի և այդ գործողութիւնը միշտ մօտ չէ կարելի վերագրել գինու կեղծման:

Յայտարար ընթերցումից յետոյ թիֆլիսի այդգործողութեան ուսումնարանի վարչութեան կողմից հաշիւ տրվեց դպրոցի առաջադիմութեան մասին, որը բաւական լաւ դոյնեցով էր նկարագրում: Ուսումնարանում հայ աշակերտները կազմում են մեծ պրօցէնտ, այն է 49⁰/₁₀₀, իսկ վրացիք 41⁰/₁₀₀:

Փոքր ընդմիջումից յետոյ ընկերութեան անդամներից մէկը՝ պ. Շավրով գեկուցում արաւ շերամագահութեան մասին, շատ տխուր կերպով յիշատակելով վերջին ժամանակներս տնտեսութեան այդ արդիւնաւոր ճիւղի անկման մասին, գեկուցանողը սկսեց շերամագահութեան պատմութիւնը դեռ քառասնական թւականներից և յիշեց նրա ամենաբազմաթիւ և ծագած միջոցը, 50-ական թւականները, երբ կովկասը արտադրում էր թէ ընտիր տեսակի և թէ մեծ քանակութեամբ՝ առաւել բան տան միլիոն ռուբլու արժողութեամբ, որի համեմատութեամբ ներկային ամենաբազմաթիւ տեսակի է ներկայացնում, ապա անցնելով վերջին թւականներին յայտարարեց, որ վերջերս մի քանի շատ անգամ մեծ թիւ կարելի է համարել 85—86 թւերին: Ի վերջոյ գեկուցանողը յայտնեց, որ շնորհիւ Գիւղատնտեսական ընկերութեան ձեռք առած օգտակար ու գործունակ միջոցների, այժմ կարելի է լինում այդ արդիւնաբերութեան մասին պարզ և անհրաժեշտ գիտելիքներ տարածել ժողովրդի մէջ, հասկացնել նրանց այդ բերքի ուղիղ մշակելը, վարակումից առաջն առնելու միջոցները, որոնց օգնութեամբ կարելի կը լինի վերականգնել և ընդարձակել շերամագահութեան մշակութիւնը:

Գրանից յետոյ կարգացվեց պ. Կուչանովի մի յայտատուութիւնը, հողային ի պօ տիւրական սխառմի վրա հիմնված բանկի մասին, որով բացատրելով այդպիսի հիմնարկութեան նպատակը՝ նշանակութիւնը և ի վերջոյ յիշելով նրա կարևորութիւնը մեր երկրի մէջ՝ թէ և այդ աշխատութեան մէջ չէ մտադրված յիշել այն անկանոնութիւնը՝ սահմանաչափական պակասութիւնը, որ այժմ թաղաւորում է մեր հողային տիրապետութեան մէջ, առաջարկում է գիւղատնտեսական ընկերութեան ձեռք գրելի և իրաւաբանական ընկերութեան աշակերտութեամբ աշխատել մեր երկրում հողային կրեդիտային բանկի հիմնարկութեան գլուխ բերելու մասին: Այդ գեկուցումն ընդհանուր ժողովականների կողմից ծախհարութեամբ ընդունվեց, որով և ժամի 3-ին կէսերից յետոյ ժողովը փակվեց:

ՆԱՄԱԿ ՇՈՒՇՈՒՑ

Վարարողի թիւը բաւական ազգատ է ուսումնարանների կողմից. շատ և շատ գիւղերում ուսումնարանների կարտուքիւն են դրում Այդ պատճառով ցանկանալի կը լինէր, որ թեմական առաջնորդը ջանք անէր բազմամարդ գիւղերում ուսումնարաններ բանաւ, մասնաւոր որ քրտարութիւններ չեն լինի. գիւղացիները ցանկանում են ուսումնարաններ ունենալ: Շատ գիւղեր կարող են կենսոցն լինել մտաւկայ գիւղերի համար, որեւին երբ այդպիսի գիւղերում ուսումնարաններ բացվին, մօտիկ գիւղերի մանուկները կը գան այդ գիւղերի ուսումնարանները: Այդպիսով կենտրոնական դպրոցներ բանաւով կարելի կը լինէր մեծ օգուտ տալ ազգաբնակչութեանը:

Անցեալները կովկասի Գիւղատնտեսական ընկերութիւնը Վարարողի բոլոր մետաքսի գործարաններ ունեցողներին ուղարկել է սեպտեմբերին թիֆլիսում կայանալի կովկասեան ցուցահանդիսի

կանոնները և ծրարելը, հրաւիրելով որ դրանք էլ մասնակցին ցուցահանդիսին: Դա, ի հարկէ, շատ ցանկալի է: Յանկալի է, որ գործարանատէրերը անտարբեր չը մնան այդ ինքն ըստ ինքնեան օգտաւէտ հրաւերին, և աշխատեն անպատճառ մասնակցել ցուցահանդիսին, աչքը առաջ ունենալով, որ դա իրանց համար շատ օգտակար է: Լուում ենք, որ շուշուքի մի ոսկերիչ, որ յայտնի է իր շնորհով, անօթիներ է պատրաստում՝ ցուցահանդիսին ուղարկելու:

Մեր քաղաքային այգիում սրիկաները թէ ցերեկը և թէ գիշերները անդադար թաղթ են խաղում, և դրա վրա ոչ ոք ուշադրութիւն չէ դարձնում: Ո՞վ պէտք է բարեհաճէ ուշադրութիւն դարձնել...:

Մեր կրկեսա դպրոցների ընտելութիւնները արդէն մայիսի մէկից սկսվել են և պիտի վերջանան յունիսի 8-ին: Հակառակ սովորութեան՝ ընտելութեան առաջին առարկաները եղել են հայոց պատմութիւնը և հայոց լեզուն:

«Մշակի» 50-որդ համարում տեղիս բանտից բանտարկվածների փախչելու մասին մեր հաղորդածի մէջ մի սխալ է եղել. փորձել են փախչելու ոչ թէ 20 բանտարկվածներ, այլ 6, որոնցից մէկը փախչելու վերաւորվել է և բռնվել, իսկ մնացածներին աջողվել է փախչել: Ոչ մէկին չեն սպանել: Սրանք Սիբիր տաժանակիր աշխատանքի են եղել դատապարտված:

ՆԱՄԱԿ ՆՈՐ-ԲԱՅԱՏԷՏԻՑ

Մայիսի 7-ին
Գորդառատ տեղացող անձրևների պատճառով բուսականութիւնը շատ լաւ է աճում մեզանում. 2—3 վերջով բարձրացած կանաչ արտերը մեծ յոյսեր են խոստանում բազմաշխատ հողագործներին: Եթէ ցանքը այսպէս աջող մնայ մինչև հնձելու ժամանակ, հացարդերի զինը զգալի կըրպով կիջնի. հէնց հիմա էլ բաւականաչափ հացահատիկ կայ մեր գաւառում, բայց չեն ծախում, քորից որ սպասելով, որ աւելի բարձր գին տան: Յորենի խալվարը (30 պուդ) այժմ արժէ 28—30 ռ., իսկ գարին 18—20 ռ., կտաւաթը ծախվեց 18—22 ռուբլի: Տեղիս կտաւաթը միմիայն արտահանում են Յրանսիայի Մարսել քաղաքը:

Անցած ապրիլին դարձաւ մի քանի մարդապանութեան դէպքեր պատահեցան թուրքերի մէջ: Ներքին-Ախտա գիւղից Նոր-Բայազետ բերող սարի ճանապարհում սպանու են նոր-բայազետի բնայ երեքով է դարձել այն հանգամանքը, որ զպրօցի հոգաբարձուն օրինակ, կամ այս ինչ ընկերութեան և հասարակական հիմնարկութեան ղեկավարները ձեռք են գցում իրանց յանձնած դպրոցների և հաստատութիւնների դումարները, գործարարում են նրանց իրանց ցանկացածի պէս: Անաղութեան շաղի մէջ ունեք աւելի առաջ են գնում. իրանց խնամքին յանձնած հաստատութիւնների անուշով նրանք սեպտեմբերին տանում են իրանց ամբողջ մի հասարակութեան իրաւունքը և առանձնաշնորհութիւնները՝ Քանի քանի այդ տեսակ գեղծումներ գործվում են գաւառական խոլ անկիւններում և չը կայ ոչ ոք որ երևան հանէ այդ գեղծումները: Այդ պատճառով մի խումբ երիտասարդների յանձնարարութեան համաձայն մենք մեզ համար բարոյական պարտաւորութիւն ենք համարում հասարակութեան քատատեսանին ենթարկել մի այդպիսի գեղծում, որ տեղի է ունեցել Պարսկաստանի Թալիզի քաղաքում: Այդ գեղծումի մեծութիւնը բացատրելու և նրա ստուգութիւնը հաստատելու համար ես առաջ եմ բերում այստեղ հետեւեալ նամակը, որ գրել է նոր-Յուզայեցի պ. Գալուստ Վարդանեանին՝ թալիզի առաջնորդ Ստեփան եպիսկոպոս Մխիթարեանը, 1889 թւի մարտի 10-ից: Ահա նամակը:

«Մեծպատիւ պ. Գալուստ Ա. Վարդանեանց, նոր-Յուզայեցի Գուք շատ անգամ արժարծելով Ձուդայի հանգուցեալ թաղէտ բարեխշտակ արքայան եպիսկոպոսի յօգուտ իր հաւատացեալ հօտին ցուցած անձուէր ծառայութիւնը ի միջի այլոց յիշեցիք, որ հանգուցեալ իւր միջնորդարարութեամբ առ վեհազնեայ իշխանաւ ազգիս տեաքը լաւարեանց, ընդունել տուել էր յազգայնա ձեւարանն նոցին կառուցեալ երեք հատ աղբարտիկ տղաներ, որոնք յապագայումն ունեցան և ունեն պիտանի ծառայութիւնը ազգիս մէջ: Գնահատելով ձեր այդ օրինակ բնագծանքն՝ կը խոստ-

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

Մայիսի 6-ին
Ձեր լրագրի № 34-ում կարգացվեք, որ Բազու քաղաքում պատահել են մահուան և հիւանդութեան մի քանի դէպքեր ձուկն ուտելուց: Նոյն երեւոյթը վտանգ է սպառնում և երևանցիներին, որովհետեւ Երևանի հրապարակում (մէլդստում)

ծախվում են ամեն տեսակ ձկներ՝ հոտած, փչացած: Այս ձկները բերում են Երևան Սևանայ լճից մի քանի գիւղացի ձկնավաճառներ. մինչև նրանց տեղս հասնելը կը տևի գրեթէ երկու օր: Ձկնավաճառները գալով Երևան, տեղաւորվում են հրապարակում իրանց դամբարաններով: Ձկները թանգ վաճառելու պատճառով գնօղները սակաւ են լինում և ձկները մնում են մեծ մասամբ անվաճառ: Այսպիսով մի 2, 3 օր մնալով արևի կիզից ճառագայթների տակ, սկսում են հոտել և փչանալ: Բայց մի և նոյն ժամանակ հարկաւոր է ձկնավաճառներին իրանց բերած ձկները ծախել, և ահա նրանք երեկոյան անպիտան ձկները հանում են և ծախում էժան գնով չբաւորները և միամիտների (սամ մարդկանց) վրա, այսպիսով սաղանջելով իրանց ապահուցել: Սակայն ո՞վ չը գիտէ, որ այս տեսակ ձկների գործածութիւնը բարոյիկն հակառակ է առողջապահական պայմաններին և միշտ կարող է վնասակար հետեւանքներ առաջացնել: Անցնելով դէպի մի ուրիշ կենսական անհրաժեշտ պիտուք՝ դէպի հացը, նկատում ենք մի երեւոյթ, որ նոյնպէս դէմ է հիգիենայի օրէնքներին: Երևանի թէ հայ և թէ թուրք հացթուխները շատ անկանոն կերպով հաց հաց թխում, այն է պարբերաբար թխելով հաց և սպիտակ ալիւրից և սև ալիւրից: Պատահում են անգամ օրեր, երբ նրանք միմեանց հետ պայման են կապում և բնու հաց չեն թխում, փախելով իրանց խանութները, որպէս զի դրանով հացի գինը բարձրացնեն: Եւ ահա այդպիսի օրերին տեղիս բնակիչներից շատերը գուրկ են մնում օրական հացից:

Առհասարակ քաղաքում տեղի են ունենում զանազան անկանոնութիւններ և անկարգութիւններ զխաւորապէս քաղաքային վարչութեան և ոստիկանութեան անհոգութեան և վերին աստիճանի անտարբերութեան շնորհով: Յանկալի է, որ քաղաքապետը և ոստիկանները կրբնեւերբեմն բարեհաճէին այցելել քաղաք՝ տեսնելու թէ կենսական մթերքները ինչ դրութեան մէջ են:

ՆԱՄԱԿ ԽՍՐԱԳՐԻՆ

Մեր աօխական բերտ հասարակութեան մէջ լաւ ձգտումները դեռ այնքան չեն կարողացել արմատ ձգել, որ հասարակական գործիչները հականալին թէ իրանց պաշտօններից օգուտ քաղել իրանց անձնական շահերի համար վերին աստիճանի անազնիւ գործ է: Համարեա ամենօրեայ երեքով է դարձել այն հանգամանքը, որ զպրօցի հոգաբարձուն օրինակ, կամ այս ինչ ընկերութեան և հասարակական հիմնարկութեան ղեկավարները ձեռք են գցում իրանց յանձնած դպրոցների և հաստատութիւնների դումարները, գործարարում են նրանց իրանց ցանկացածի պէս: Անաղութեան շաղի մէջ ունեք աւելի առաջ են գնում. իրանց խնամքին յանձնած հաստատութիւնների անուշով նրանք սեպտեմբերին տանում են իրանց ամբողջ մի հասարակութեան իրաւունքը և առանձնաշնորհութիւնները՝ Քանի քանի այդ տեսակ գեղծումներ գործվում են գաւառական խոլ անկիւններում և չը կայ ոչ ոք որ երևան հանէ այդ գեղծումները: Այդ պատճառով մի խումբ երիտասարդների յանձնարարութեան համաձայն մենք մեզ համար բարոյական պարտաւորութիւն ենք համարում հասարակութեան քատատեսանին ենթարկել մի այդպիսի գեղծում, որ տեղի է ունեցել Պարսկաստանի Թալիզի քաղաքում: Այդ գեղծումի մեծութիւնը բացատրելու և նրա ստուգութիւնը հաստատելու համար ես առաջ եմ բերում այստեղ հետեւեալ նամակը, որ գրել է նոր-Յուզայեցի պ. Գալուստ Վարդանեանին՝ թալիզի առաջնորդ Ստեփան եպիսկոպոս Մխիթարեանը, 1889 թւի մարտի 10-ից: Ահա նամակը:

«Մեծպատիւ պ. Գալուստ Ա. Վարդանեանց, նոր-Յուզայեցի Գուք շատ անգամ արժարծելով Ձուդայի հանգուցեալ թաղէտ բարեխշտակ արքայան եպիսկոպոսի յօգուտ իր հաւատացեալ հօտին ցուցած անձուէր ծառայութիւնը ի միջի այլոց յիշեցիք, որ հանգուցեալ իւր միջնորդարարութեամբ առ վեհազնեայ իշխանաւ ազգիս տեաքը լաւարեանց, ընդունել տուել էր յազգայնա ձեւարանն նոցին կառուցեալ երեք հատ աղբարտիկ տղաներ, որոնք յապագայումն ունեցան և ունեն պիտանի ծառայութիւնը ազգիս մէջ: Գնահատելով ձեր այդ օրինակ բնագծանքն՝ կը խոստ-

չունի զաղաքական գործերում, և նրա նորից աս-
պարեզ գալը նշանակում է նրա վերադարձը մի
ճառով՝ շատերը համարում են ուշադրություն
արժանի երևույթ:

—Սօֆիայից եկած լուրերից երևում է, որ վեր-
ջին ժամանակներս Մակեդոնիայում տեղի է ու-
նենում բուլղարական եռանդուն ազդեցության
թուրք կառավարությունը խիստ միջոցներ է
ձեռք առել այդ բանի դեմ:

—Պարսից հեռագրում են, որ մայիսի 5/17-ին
ցուցահանդես եկած ամերիկական հանրագիտու-
թյունների ներկայացուցիչները մի բանակետ պիտի
տային, ուր հրահրված են Ֆրանսիայի բոլոր մի-
նիստրները:

—Վիեննայի լրագրիչները լուր են հաղորդում,
որ Նոբելյան շքանշանի ստեղծող Ռոբերտ Նոբելը
խառնակությունների ժամանակ, մահաճակատին
ընդառնալով քաղաքական կյանքից հեռանալու
գիտակցությունը ան միայն են յայտնում, որ Ռոբերտը
դաշնագրի համեմատ Աստուրիան կարող է գրառել
այդ նախնիցը այդպիսի կարգ և խաղաղություն
հաստատելու համար:

ՄՇԱԿԻ ՀՆՈՒԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՄՆԱԿՆԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 13 մայիսի երեկ պարսից Շահը
Մեծ Խլխան Սերգեյ Ալեքսանդրովիչի հետ զնաց
Պետերբուրգի, որտեղ ճաշ արվեց: Երեկոյան Մա-
րիինսկի թատրոնում հանդիսաւոր ներկայացում
կար: Կայսերական միջին լոծարանը բազմաձե-
լին Նոբել կայսերական Մեծաթիւնները, թագա-
ժառանգը, Շահը, Չերնոգորայի իշխան Նիկոլա-
յը, թագաժառանգ Գանդիլ, Մեծ Խլխանսկիներ
Մարիա Պավլովնա և Նիկոլայեա Ֆեոդորովնա
կայսր կողակների համազգեստով էր, կրում էր
չէրնոգորական ժապաւեն և կրծքի վրա կրում
ունէր Շահի պատկերը: Իսկ Շահը սև համա-
զգեստով էր՝ Անդրէյեվի ժապաւենով: Թագա-
ժառանգը զանգի ընդհանուր տեսքը շատ շքեղ էր:
Երեկ առաւօտեան Շահին ներկայացան դիւրօժա-
րական անդամները և մի պատգամաւորութիւն
քաղաքի կողմից, այդ ժամանակ քաղաքագլուխը
ներկայացրեց Շահին Ս. Պետերբուրգի անտարան-
ներին մի այլու՞մ Շահը ասեց. «Այս այլու՞մը կը
լինի ինձ համար իբրև յիշատակ Պետերբուրգում
անցկացրած հաճելի ժամանակի համար»:

ՉԱՐՇԱՎԱ, 13 մայիսի Տաշկենտում կայացած և
հենց նորից վերջացած բամբակագործների ժո-
ղովում զենեկահանանապատ Բողենբախ յայտ-
նեց, որ կառավարութիւնը սկզբունքով վճար է
երկաթուղի իննել Սամարկանդի մինչև Տաշկենտ,
որ արդէն միջնորդութիւն է եղել փող բաց թող-
նելու: Հետագոտութիւններ անելու համար, և որ
ենթադրութիւն կայ ճանապարհը ոչ թէ ուղիղ
գծով անցկացնելու դէպի Տաշկենտ, այլ թեւով-
ով դէպի Խոջենտի արդիւնաբեր դաւառը, որպէս
զի կարելի լինի երկաթուղու դին մտեցնել
Ֆերգանի շրջանը և Տուրքեստանի քարածխային
կենտրոնը:

ԲԻԳԱ, 13 մայիսի Տեղական լրագրիչները հա-
ղորդում են, որ դատաստանական նոր հիմնա-
րութիւնները կը մտցնվեն Բալտեան նահանգնե-
րում նոյնիսկ 20-ից:

ԲԵՐԼԻՆ, 13 մայիսի: Բէյլտատագը 185 ձայնե-
րի առաւելութեամբ ընդդէմ 165-ի հաստատեց
այն օրէնքը, որը վերաբերում է ծեր և աշխա-
տանքի անընդունակ բանւորներին ապահովելու
խնդրին: Մինիստր Բէտտիգեր կարգաց կայսերա-
կան հաղորդարութիւնը, որից յետոյ, կայսրի
յանձնարարութեամբ, շնորհակալութիւն յայտնեց
Բէյլտատագի անդամներին՝ հայրենասիրական գոր-
ծին ցոյց տուած նրանց անձնուէր աջակցութեան
համար: Բէյլտատագի նստաշրջանը փակված է:

ԼՕՆԻՕՆ, 13 մայիսի: Սըր Գրուսոնը-Վ.Օլֆ
այստեղ հասաւ այսօր առաւօտեան և այստեղ
կը մնայ մինչև պարսից Շահի գնալը:

ԲԵՐԼԻՆ, 13 մայիսի: «Berliner Tagblatt» լրա-
գրի մէջ տպված է այդ լրագրի աշխատակիցնե-
րից մէկի խօսակցութիւնը կրիստիանի հետ: Խա-
վարան-գերմանական դաշնակցութիւն կապիտու-
կարներեալ հարցին կրիստի պատասխանեց, որ
ինքը չէ կարող ոչ մի պատասխան տալ, բայց
բաւական է ասել, որ խալխայի դաշնակցու-

թիւնը Գերմանիայի հետ զրկած է շատ հաստատ
պարեզ գալը՝ նշանակում է նրա վերադարձը մի
ճառով՝ շատերը համարում են ուշադրություն
արժանի երևույթ:

ՎԻԷՆՆԱ, 13 մայիսի: Կայսրու՞մ գործադու-
արած հանրային բանւորների թիւը հասել է
այժմ 7,000-ի: Այնտեղ ուղարկված է գործը՝ Հա-
մաձայնութիւն կայացնելու համար արած փոր-
ձերը չաջողվեցան, այնու առնանախ ոչինչ ան-
կարգութիւն տեղի չէ ունեցել:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 14 մայիսի: Կայսրը և թագաժա-
ռանգ Ֆեոդորովիչը այցելեցին չէրնոգորեան իշ-
խան Նիկոլային, իսկ թագուհի Կայսրուհին
Մեծ Խլխան Գիորգի Ալեքսանդրովիչի հետ—
Սմոլնի ինստիտուտը, ուր ընակվում և կրթվում
են չէրնոգորեան իշխանուհիները: Երէկ պարսից
Շահը պատկ զրեց հանդուցեալ Ալեքսանդր II
կայսրի դամբարանի վրա: Երեկ երեկոյան էր-
միտաժի թատրոնում կայացաւ մի ներկայացում,
ուր ներկայ էին Նոբել կայսերական Մեծութիւն-
ները, Շահը, կայսերական Տոմի անդամները և
չէրնոգորեան իշխանը իր որդու և աղջիկների
հետ: Ներկայացումը յետոյ ընթիւնք էր պատ-
րաստված Գերբուլի ասված դաշխու՞մ: Երէկ
չէրնոգորիական իշխանը ընդունեց պատմական
բարկործական ընկերութեան պատգամաւորու-
թիւնը կոմս Խլխանիլի առաջնորդութեամբ,
որը մատուցեց իշխանին կրիստի և Մէֆօրիայի
պատկերը: Իրկոտսկի զենեկահանանապատ
կոմս Խլխանիլի նշանակված է ներքին գործերի
մինիստրի օգնական:

ՎԱՐՇԱՎԱ, 14 մայիսի: Պարսից Շահը իշխա-
նից բէլլիզորեան պալատում: Մայիսի 16-ին կը
կայանայ երեկոյի արդիւնք դաշխու՞մ, իսկ
17-ին ներկայացում կը լինի Լազնիկովեան
թատրոնում: Մտադրութիւն կայ մայիսի 18-ին
ճանապարհ ընկնել:

ԲԵՐԼԻՆ, 14 մայիսի: Այսօր կայացրե՞մ օտե-
լում գերմանական պարլամենտը ճաշ տուեց պ.
Կրիստիան Բէյլտատագի նախագահը առաջարկեց
կայսրի և թագաւորի կենացը ասելով, որ երկու
թագաւորների դաշնակցութիւնը զբաւական է
խաղաղութեան համար: Կրիստի պատասխանեց,
որ թէպէտ դաշնակցիները ամեն ժամանակ
պատրաստ են պատերազմ մղել, բայց այնու ա-
մենայն նրանք խաղաղութիւն են ցանկանում:

ՊԱՐԻՉ, 14 մայիսի: «Justice» լրագրի խօսքե-
րով Ուրբերտո թագաւորը հրաժարվեց Ստրաս-
բուրգ գնալուց, որովհետև Իտալիայից հեռացրե-
նէր ստացաւ, որոնցով անընկալանում էին թէ
Ստրասբուրգ գնալը Ֆրանսիային վրաւորելու
մտքին կը նմանէր, և ծանր հետեանքներ կունենար
թագաւորի և կրիստի համար:

ՎԻԷՆՆԱ, 14 մայիսի: «Neue Freie Presse»
լրագրի տեղեկութիւնները համեմատ, սերբիական
Նատալիա թագուհու և ինստակցութեան մէջ
ծանր ընդհարումն է տեղի ունեցել: Թագուհին
կամենում է անյապաղ Սերբիա վերադառնալ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Մայիսի 12-ին

Լոնդոնի վրա 10 ֆունտ արծեւ	93 ր. 70
Բեռլինի վրա 100 մարկ	45 > 80
Փարիզի վրա 100 ֆրանկ	37 > 10
Ռուսի	արծեւ 7 > 50
Մարտային կուպոններ	149 > 50
Արծաթ	1 > 13
Բորսային դիսկոնտներ	5 և 6 1/2 0/0
Պետակ. բանկ. 5 0/0 տոմս 1-ին շրջանի	99 > 75
— — — — — 2-րդ	99 > 75
— — — — — 3-րդ	99 > 75
— — — — — 4-րդ	99 > 75
— — — — — 5-րդ	99 > 75
— — — — — 6-րդ	99 > 75
Նոր 4 0/0	86 > —
Արեւելեան 5 0/0 փոխառութիւն 1-ին շրջ.	105 > —
— — — — — 2-րդ	100 > 12
— — — — — 3-րդ	100 > —
Ներքին 5 0/0 առաջին փոխառութիւն	272 > 25
— — — — — երկրորդ	247 > —
5 1/2 0/0 բէնտա	102 > 75
Ռուսիայ բէնտա	172 > 25
Երկրորդ կոնսոլիդ. փոխառ.	138 > 50
Նոր երկաթուղային բէնտա	99 > 87
5 0/0 գրաւական թղթեր կալուած.	—
— — — — — փոխ. կրեզ. ընկ. մետ.	137 > 75
— — — — — թղթեր	94 > 50
Գրաւ. թղ. Ազն. բանկի	98 > —
Գլուղական բանկի	102 > 75
6 0/0 գրաւ. թղ. Թիֆլիսի—27 և 43 տ.	98 > 25
— — — — — Բուխարայի—18 և 43 տ.	98 > 25
Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օրդի- նացիաներ	95 > 50
Մոսկովայի քաղաք. օրդինացիաներ	94 > 50
Օղէսայի	96 > 75
Թիֆլիսի քաղաք. կրեզ. ընկ. օրդ.	84 > 50
Ս. Պետերբուրգի բորսայի օրոմարութիւն թղթի է:	—

Խորագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԻՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ն Ե Ր

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԻՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
(Կուկիա, Վորոնոյի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր
ԱՌԱՌՕՏՆԵՐԸ

- ՆԱԽԱԱՐԿԻՆՆԱ—10—11 ժ. Կիրաւո՞ւմ, (և ստամուսցաւի), սիֆիլիսի և աչքի ց. բացի կիրակի:
 - ՐՈՒԳՎՈՒՍԿԻ—10—11 ժ. ներքին, երկխայց և կանանց ց.
 - ԿԻՆՔԻՇԿ ԻՍԱՀԱԿՆԱՅ—11 1/2—12 ժ. կանանց և երկխայց ց.
 - ԲԵՆԿԻՆՍԿԻ—11—12 ժ. ականջի, կոկորդի, թթի ց. և սիֆիլիսի:
 - ԱՐՏԵՄԻՆԿԻ—12—1 ժ. երեքշաբթի, ուրբաթ և կիրակի, կանանց ց.
 - ԿԱՐԱՊԵՏՆԱՅ—12—1 ժ. ներքին և երկխայց ց. բացի կիրակի:
- ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ**
- ԳԱՂՕՄՍԿԻ—5—6 1/2 ժ. կաշուի ցաւերի և սիֆիլիսի:
 - ՓՈՒՂԻՆՆԱՅ—5 1/2—6 1/2 ժ. ներքին, երկխայց և ջղային ց. (էլէկտրոսերապիա):
 - ԲԵՆԿԻՆՍԿԻ—6 1/2—7 1/2 ժամ.
- Հիւանդանոցում է մանկաւոր ճուճիք Մօզեբ և Երևանցի ան:
Վճար—50 կ: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) համար փոխադարձ համաձայնութեամբ:
Հիւանդանոցի վերանորոգ. ՆԱԽԱԱՐԿԻՆՆԱ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ օր. Ս. ԵՂՎԱԶԱՐԵԱՆ այս օրերս մեկնելով արտասահման 4
ամիս ժամանակով, խնդրում է իր հիւանդներին, իր բացակայութեան ժամանակ, զի-
մէլ մանկաբարձ օր. ԽՕԶԱԷՆԻԱՐԵԱՆՏԻՆ, որը բնակվում է Երևանեան
հրապարակի վրա, առև Միսանդրովի (Эриванск. площадь, домъ Цинамзгва-
рова). 1—4 (և. շ.)

Յ. ՍՈՒԶԱՆԱՃԵԱՆԻ
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ
(Թիֆլիսի Առևտրական բանկի տակ)

Վաճառվում է պատահմամբ մի ԲՕՅԱ, 325 բուրդով և մի ամերիկական ՖՕՐՏԵՊԻՆՆՕ 225
բուրդով: Նոյն տեղ մեծ քանակութեամբ ստացված են նոստաներ Ռուսաստանի և Եւրոպայի երկերի
հրատարակիչներին: Օտարաբաղադրայինների պատուէրները հչրոտվում են կատարվում:

2—3

Abonnements-Einladung zu
die meist verbreitete deutsche Wochenschrift:

Das Echo
(Stimmen aus allen Parteien.)
Wochenschrift für Politik, Literatur, Kunst und Wissenschaft.

Das Echo bringt allwöchentlich in unterhaltender Form Berichte über alle politischen, wirt-
schaftlichen, wissenschaftlichen und gesellschaftlichen Vorgänge, welche sich in Deutschland und Aus-
lande abspielen.

Das Echo ist kein Parteiblatt, sondern es läßt die interessantesten Stimmen aller Parteien
zu Worte kommen.

Das Echo widmet außerdem dem Leben der hohen Kreise eingehende Aufmerksamkeit.

Das Echo bringt in jeder Nummer ein bis zwei abgeschlossene Novellen, Erzählungen u.
s. w. aus der Feder bewährter, zeitgenössischer Schriftsteller.

Das Echo bringt informierende Notizen, Kritiken und Leseproben aus den bedeutendsten
Erscheinungen des internationalen Büchermarktes.

Das Echo betrachtet es insbesondere als seine Aufgabe, dem Leben und Treiben der
Deutschen im Auslande die liebevollste Aufmerksamkeit zuzuwenden.

Das Echo will somit unsern Landsleuten im Auslande ein „Vote aus der Heimat“ sein,
deshalb ist auch sein Abonnementspreis ein sehr niedriger. Es versendet die Expedition in Berlin
S. W. das Echo nach allen zum Weltpostverein gehörigen Ländern für 4 Mark 50 Pf. vierteljähr-
lich und für 17 Mark ganzjährig, nach den Ländern und Gebieten außerhalb des Weltpostvereins
für 23 Mark ganzjährig.—Zahlungen geschehen am raschesten und sichersten durch Postanweisung
oder durch Anweisung auf deutsche Banken.—Ebenso liefert jede deutsche Buchhandlung und Zei-
tungsagentur im Auslande das Echo zu den landesüblichen Preisen. Probenummern sind durch
die letzteren zu beziehen oder auch direkt von

J. H. Schorer,
Verlag des Echo, Berlin S. W.

РОСКОШНОЕ ИЗДАНИЕ.
Большая хромо-фото-литографическая точная копия съ знаменитой картины художника А. А. Иванова

„ЯВЛЕНИЕ ХРИСТА НАРОДУ“

Съ подлинника, хранящася въ Московскомъ Публичномъ Румянцевскомъ Музеумѣ.—
Огромныхъ размѣровъ хромо-фото-литографія художественно исполненная.—Пояснительный исто-
рико-биографическій текстъ составленъ И. О. Токмаковымъ.

Картина «Явление Христа Народу», писанная художникомъ А. А. Ивановымъ въ теченіе
тридцати лѣтъ,—сдѣлала цѣлую эпоху въ русской живописи; знаменитые художники какъ-то:
Крамской, А. Праховъ и многіе друг. наши, что означенная картина болѣе проникнута исти-
но-религиознымъ духомъ и вѣрѣе, въ историческомъ отношеніи, библейскому характеру собы-
тія, чѣмъ всё доселѣ извѣстныхъ заграничныхъ картинъ и иллюстрацій подобнаго рода, не ис-
ключая и Доре.

Н. В. Гоголь въ своемъ знаменитомъ этюдѣ о картинѣ: «Явление Христа Народу» рас-
крылъ намъ величіе истинно-русскаго и православнога творчества Иванова и указалъ на него,
какъ на главу русской живописи; это же подтверждаетъ и А. Праховъ въ статьѣ своей: Мате-
риалы для биографіи А. А. Иванова (жур. «Пчела» за 1875 г. № 23 и № 24). Равно какъ о
помянутой картинѣ были вполнѣ сочувственные отзывы въ журналахъ «Воскресный досуѣ»
1867 г. № 231 и «Иллюстрированная педѣля» 1874 г. Нельзя такъ же не указать и на отзывъ
Архимандрита Феодора о картинѣ Иванова СПб. 1859 г.

Цѣна хромофото-литографической картинѣ: Лакированная на бумагѣ—1 р. 50 коп., на
холстѣ 2 р. 50 коп. За пересылку и упаковку на скалкѣ 50 коп. Подписавшимся на 10 и болѣе
экз.—20% уступки.

Адресъ: Москва, Мясницкая, магазинъ церковныхъ утварей Сытовы сыновья, соб. домъ.
5—5